

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07/10-116М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
дисципліни
«Основи наукових досліджень та академічної доброчесності
в галузі психології»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності 053 «Психологія»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 01 від 03 вересня 2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності в галузі психології для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Кочубей А. В. Рівне : НУВГП. 2025. 30 с.

Укладач: *Кочубей А. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ННІЕМ НУВГП.*

Відповідальний за випуск: *Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін ННІЕМ НУВГП.*

Керівник освітньо-професійної програми: *Шпак С. Г. кандидат психологічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ННІЕМ НУВГП.*

Попередня версія методичних вказівок 07-03-157М

© А. В. Кочубей, 2025
© НУВГП, 2025

ЗМІСТ

1.	Передмова.....	4
2.	Методичні поради для роботи над дисципліною.....	6
3.	Програма навчальної дисципліни.....	6
4.	Теми семінарських занять.....	10
5.	Плани семінарських занять.....	10
6.	Теми самостійного вивчення.....	24
7.	Оформлення звіту до самостійної роботи.....	25
8.	Питання до підсумкового контролю.....	26
9.	Рекомендована література.....	28
10.	Інформаційні ресурси.....	30

1. Передмова

Сучасна психологічна наука вимагає від фахівця не лише емпатії, а й здатності до проведення об'єктивних, валідних та етичних досліджень. Дисципліна «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності в галузі психології» є фундаментальною складовою підготовки майбутніх психологів, оскільки вона формує культуру наукового пошуку та відповідальність за результати своєї праці.

Особлива увага приділена академічній доброчесності. У професійному середовищі психолога чесність є не лише етичною вимогою, а й запорукою професійної репутації. Методичні вказівки розкривають принципи уникнення плагіату, правила цитування сучасних джерел та етичні аспекти роботи з респондентами.

Мета навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності в галузі психології» - комплексне поєднання методологічної підготовки та етичного виховання майбутнього фахівця.

Основними складовими мети є:

1. Формування методологічної компетентності

Підготовка студента до самостійного планування та проведення психологічного дослідження. Це містить:

- Опанування алгоритму наукового пошуку: від обґрунтування актуальності теми та формування об'єкта/предмета до висунення наукових гіпотез.

- Навчання вибору релевантного психодіагностичного інструментарію, що відповідає критеріям надійності та валідності.

- Оволодіння методами статистичної обробки та якісної інтерпретації отриманих емпіричних даних.

2. Побудова культури академічної доброчесності

Виховання нульової толерантності до порушень наукової етики, що в галузі психології є критично важливим через роботу з особистісними даними. Мета передбачає:

- Засвоєння правових та морально-етичних норм академічної діяльності.

- Розвиток навичок коректного цитування та посилання на джерела (зокрема за стандартами APA 7th edition, що є еталоном для психологів).

- Формування навичок відповідального використання штучного інтелекту в науковій роботі без порушення авторських прав.

3. Розвиток навичок наукової комунікації

Навчання грамотному представленню результатів власної інтелектуальної праці:

- Підготовка текстів різних форматів: тез доповідей, наукових статей, курсових та кваліфікаційних робіт.

- Опанування культури наукової дискусії та публічного захисту результатів дослідження.

4. Етична специфіка психологічних досліджень

Метою є розуміння студентом специфіки роботи з живим об'єктом дослідження (людиною), що включає:

- Дотримання принципів конфіденційності та інформованої згоди.
- Запобігання завданню шкоди психічному здоров'ю респондентів у процесі експерименту.

Завдання навчальної дисципліни деталізують її мету та окреслюють конкретні знання й уміння, які має опанувати студент. Тепер із урахуванням цифровізації освіти та вимог до психологічної практики, завданнями є:

1. Теоретико-методологічні завдання:

- Вивчення понятійного апарату: засвоєння категорій «об'єкт», «предмет», «гіпотеза», «науковий метод» у контексті психологічної науки.
- Класифікація методів: опанування специфіки психологічного інструментарію (спостереження, експеримент, тести, опитувальники, проактивні методики).
- Етапи дослідження: вивчення логіки проведення наукової роботи — від задуму та пошуку літератури до формулювання висновків.

2. Практично-дослідницькі завдання:

- Робота з інформацією: формування навичок пошуку актуальних публікацій у наукометричних базах (Scopus, Web of Science, Google Scholar) та бібліотечних репозиторіях.
- Планування експерименту: оволодіння вмінням формувати репрезентативну вибірку та підбирати методики, що відповідають меті дослідження.

- Обробка даних: навчання методам математичної статистики (кореляційний, факторний аналіз тощо) за допомогою сучасного ПЗ (наприклад, SPSS, R або онлайн-калькуляторів).

3. Завдання з академічної доброчесності:

- Стандарти цитування: практичне засвоєння правил оформлення посилань за стилем APA (American Psychological Association), який є міжнародним стандартом для психологів.
- Профілактика плагіату: вивчення видів академічного плагіату (самоплагіат, рерайт без посилань) та методів його уникнення.
- Етика дослідника: засвоєння правил роботи з піддослідними (отримання інформованої згоди, збереження анонімності, дебрифінг).
- Робота зі ШІ: формування навичок критичного та доброчесного використання генеративного штучного інтелекту при підготовці оглядів літератури.

4. Комунікативно-презентаційні завдання:

- Академічне письмо: розвиток вміння писати наукові тексти (тези, статті, розділи дипломних робіт) науковим стилем мовлення.
 - Публічний виступ: підготовка до апробації результатів дослідження на конференціях та семінарах з використанням мультимедійних засобів.
- Очікувані результати (згідно з сучасними компетенціями):
- Після вивчення дисципліни студент повинен вміти:
1. Самостійно розробити програму психологічного дослідження.
 2. Виконати огляд літератури з дотриманням авторських прав.
 3. Застосувати статистичні методи для перевірки психологічних гіпотез.
 4. Оформити список джерел без помилок, використовуючи менеджери цитування (Zotero, Mendeley тощо).

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни здійснюють через вивчення трьох блоків: теоретичного, практичного й блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка і написання контрольної роботи, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, вимог до виконання самостійного вивчення, форми підсумкового контролю методичні вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, запитання до підсумкового контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для якісної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, план, перелік завдань для підготовки до семінарського заняття та літературу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень у галузі психології

Тема 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього

Наука як система знань. Основні поняття науки. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.

Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень.

Основні види наукових досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень. Ефективність наукових досліджень.

Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види

Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.

Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.

Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.

Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.

Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила. Надійність. Репрезентативність.

Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Передбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження.

Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод вимірювання. Принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.

Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.

Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.

Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.

Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

Тема 4. Теоретичні методи наукового дослідження

Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.

Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.

Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

Тема 5. Зміст та складові науково-дослідного процесу

Стадії науково-дослідного процесу. Схема науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми. Критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.

Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.

Організація науково-дослідних робіт. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації. Основні завдання НОП. Елементи НОП. Нормування праці науковців.

Тема 6. Форми відображення результатів наукових досліджень

Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.

Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.

Види монографій: наукові та практичні.

Тема 7. Форми висвітлення наукових досліджень

Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.

Винахідницька діяльність. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття.

Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.

Тема 8. Академічна доброчесність та принципи дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі

Опис теми: поняття та види порушень принципу академічної доброчесності. Академічна відповідальність. Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

4. Теми семінарських занять

№ /п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	2	2
2	Поняття методології наукових досліджень та її види	2	2
3	Емпіричні методи наукового дослідження	2	
4	Теоретичні методи наукового дослідження	2	
5	Зміст та складові науково-дослідного процесу	2	
6	Форми висвітлення наукових досліджень (тези доповіді)	2	
7	Академічна доброчесність та принцип дотримання академічної доброчесності в освітній процесі	2	
	Разом	14	6

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Поняття наукового дослідження та вимоги до нього

План

1. Наука як система знань. Основні поняття науки.
2. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.
3. Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики.
4. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень.
5. Основні види наукових досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень.
6. Ефективність наукових досліджень.

Завдання 1.

Опрацювавши рекомендовану літературу, підготувати виступи з презентацією відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Академічна доброчесність : навчально-методичний посібник / упоряд.: Р. Є. Еннан, С.В. Мазуренко. Одеса, 2022. 48 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.27677>
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
3. Вовк М., Семенов С. Академічна культура дослідника : посібник. К. : НАПН України, 2025. 180 с.
4. Конопельник О. І., Фтомин Н. Є. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Я. М. Чорнодольського. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. 200 с.
5. Корнієнко І. А., Кузьменко Ю. В. Основи наукових досліджень та академічна доброчесність : навч.-метод. посібник. Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2025. 150 с.
6. Лазарева О. В., Ступень О. І. Методологія наукових досліджень за фахом та основи академічної доброчесності : навч. посіб. у схемах та табл. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. 100 с. ISBN 978-966-336-460-5
7. Сидоренко С. В. Методологія та методи наукових досліджень : підручник. Біла Церква : БІНПО, 2025. 210 с.
8. Сисоева С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.

Практичні завдання.

Виконайте нижче наведену анкету та надішліть на корпоративну пошту викладача.

(Для курсу «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності в галузі психології» анкета-знайомство є не просто формальністю, а першим кроком до формування наукового мислення. Таку анкету доцільно проводити через Google Forms або Microsoft Forms.)

АНКЕТА-ЗНАЙОМСТВО

Шановний студенте! Метою цього опитування є адаптація курсу під ваші наукові інтереси та рівень підготовки. Відповіді допоможуть зробити наші практичні заняття максимально корисними для вашої майбутньої кваліфікаційної роботи.

I. Загальна інформація

1. Прізвище, ім'я (повністю): _____
2. Ваша група: _____

II. Наукові інтереси в психології

3. Яка галузь психології вас цікавить найбільше? *(наприклад: клінічна, вікова, соціальна, психологія бізнесу, військова психологія тощо).*

4. Сформулюйте (орієнтовно) тему, яка була б вам цікава для дослідження в цьому семестрі: _____

5. Чи маєте ви досвід участі в наукових конференціях або написання тез? (Так/Ні).

III. Дослідницькі навички (самооцінка)

Оцініть свій рівень володіння наступними інструментами від 1 до 5:

- Пошук фахової літератури в Google Scholar/Scopus: []
- Оформлення списку літератури за стандартами (ДСТУ або APA): []
- Робота з програмами статистичної обробки даних (Excel, SPSS): []
- Користування менеджерами цитування (наприклад, Zotero): []

IV. Академічна доброчесність та ШІ

6. Що для вас є найскладнішим у дотриманні правил академічної доброчесності? *(наприклад: перефразування складних думок, оформлення посилань, брак часу).*

7. Чи використовуєте ви інструменти штучного інтелекту (ChatGPT тощо) у навчанні? Якщо так, то як саме?

V. Очікування від курсу

8. Чого саме ви прагнете навчитися на цій дисципліні насамперед?

9. Який формат роботи на практичних заняттях для вас найзручніший? *(індивідуальні кейси, робота в групах, відео-тutorіали).*

Семінарське заняття № 2

Тема: Поняття методології наукових досліджень та її види

План

1. Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології.

2. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.

3. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.

4. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.

5. Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.

Завдання 1.

Опрацювавши рекомендовану літературу, підготувати виступи з

презентацією відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 360 с
2. Дзьобань О. П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : навч. посіб. для аспірантів / ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». Київ; Одеса : Фенікс, 2025. 284 с.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Методологія та організація наукових досліджень з психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / укладач : Стоцький Я. В. Тернопіль : ТНТУ, 2025. 40 с.
4. Сидоренко В. Методологія і методи наукових досліджень : навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО, 2024. 150 с.

Практичні завдання.

Завдання 1. Аналіз рівнів методології (Робота з кейсом)

Пропонуємо дослідити психологічну проблему «Психологічна адаптація внутрішньо переміщених осіб»).

Завдання: Сформулювати підходи до дослідження на чотирьох рівнях:

1. Філософський рівень: Яку парадигму оберете (наприклад, гуманістичну чи когнітивну)?
2. Загальнонауковий рівень: Як застосувати *системний підхід* до цієї проблеми?
3. Конкретно-науковий рівень: Які загальнопсихологічні теорії стануть базою (наприклад, теорія стресостійкості)?

Методико-технологічний рівень: Які саме тести, опитувальники чи сценарії інтерв'ю ви використаєте? Письмово або у гугл формі укладіть тести (або опитувальник, інтерв'ю тощо), щоб дослідити рівень психологічної адаптації внутрішньо переміщених осіб.

Завдання 2. Проєктування методологічного дизайну (Робота в групах)

Використовуючи Google Scholar, знайдіть одну наукову статтю з психології (бажано статтю ваших викладачів).

Завдання: Випишіть із розділу «Методи» (Methods) використаний інструментарій та поясніть:

- Чи є обрані методи релевантними (відповідними) меті дослідження?
- Які методи обробки даних (кількісні чи якісні) застосували автори?

Завдання 3. Цифрова методологія: Пошук та валідація (ІТ-компонент)

Завдання: За допомогою штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT чи Perplexity) згенеруйте перелік із 5 методик для вивчення «емоційного вигорання волонтерів».

Критична оцінка: Перевірте кожен метод на науковість. Чи існують такі методики в реальності? Знайдіть першоджерело кожної методики через репозиторій НУВГП або міжнародні бази (*Це завдання навчає критично оцінювати допомогу ШІ в методологічному пошуку*).

Завдання 4. Етична експертиза методів

Оберіть один із методів (наприклад, стрес-інтерв'ю або приховане спостереження).

Завдання: Напишіть коротке обґрунтування (5-7 речень): як забезпечити академічну доброчесність та дотриматися етичних норм при застосуванні цього методу у поточному році.

Семінарське заняття № 3

Тема: Емпіричні методи наукового дослідження

План

1. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила. Надійність. Репрезентативність.
2. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Передбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження.
3. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод і принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.
4. Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.
5. Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.
6. Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.
7. Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини:

безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

Завдання 1.

Опрацювавши рекомендовану літературу, підготувати виступи з презентацією відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Конопельник О. І., Фтомин Н. Є. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. 200 с. *(Розділ 3 присвячено класифікації та процедури емпіричних методів)*.

2. Сидоренко С. В. Методологія та методи наукових досліджень : підручник. Біла Церква : БІНПО, 2025. 210 с. *(Висвітлено сучасні підходи до експерименту та спостереження в умовах цифровізації)*.

3. Титаренко О. Основи наукових досліджень : монографія. Полтава : Вид-во ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2025. ISBN 978-617-8466-29-9.

4. Вступ до наукових досліджень та академічна доброчесність : навч.-метод. посібник / уклад. О. М. Дутко та ін. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 120 с. *(Містить практичні рекомендації щодо емпіричного збору даних)*.

5. Нідзельська Ю. М. Основи наукових досліджень та академічної доброчесності: інструктивно-метод. матеріали до семінар. Занять. Житомир, 2024. 27 с.

6. Методологічні основи наукових досліджень: підручник / за ред. В. Г. Маргасової. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024. 256 с. *(Детально описано методи анкетування, інтерв'ювання та тестування)*.

7. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : конспект лекцій для здобувачів ступеня бакалавра / уклад. О. М. Коваленко. Миколаїв : МНАУ, 2025. URL: dspace.mnau.edu.ua...

8. Основи наукових досліджень та академічна доброчесність [Електронний ресурс] : робоча програма навч. дисципліни / уклад. С. В. Копилова. Кривий Ріг : ДДУВС, 2024. URL: dnuvs.ukr.education...

Практичні завдання.

Завдання 1. Просектування наукового спостереження

Контекст: Ви досліджуєте рівень концентрації уваги студентів під час онлайн-лекцій.

Завдання: **Розробіть протокол (карту) спостереження**, що містить:

- Одиниці спостереження (конкретні дії: частота відведення погляду від екрана, користування телефоном, участь у чаті).
- Часові інтервали (наприклад, 10-хвилинні зрізи).

- Спосіб фіксації результатів.
- *Обґрунтування:* Чому обрано саме приховане/відкрите спостереження?

Завдання 2. Опитування: від «побутового» запитання до наукового

Завдання: **Перебудуйте** «побутові» запитання на коректні пункти психологічної анкети, уникаючи навідних формулювань.

- *Побутове:* «Чи не здається вам, що ви надто багато нервуете через навчання?»

• *Наукове* (варіант 1):

-
- *Побутове:* «Вам подобається наш новий викладач?»

• *Наукове* (варіант 2):

-
- **Додатково: Створіть** Google-форму на 5 запитань для збору даних за обраною темою дослідження.

Завдання 3. Моделювання психологічного експерименту

Завдання: **Скласти короткий план (дизайн) експерименту** на тему: «Вплив класичної музики на швидкість запам'ятовування інішомовних слів».

1. Визначте незалежну змінну (що ви змінюєте?) та залежну змінну (що вимірюєте?).
2. Сформуйте експериментальну та контрольну групи.
3. Опишіть, як ви забезпечите однакові умови для обох груп (контроль зовнішніх чинників).

Завдання 4. Цифрові інструменти та валідація (Робота з ПЗ)

Завдання: Використовуючи відкриті платформи (наприклад, PsyToolkit або Google Forms), **знайдіть або створіть** цифровий аналог стандартної емпіричної методики (наприклад, тест на рівень тривожності Спілберга).

- Перевірте, чи відповідає цифровий формат оригіналу.
- **Напишіть** коротку інструкцію для респондента, яка б відповідала нормам академічної доброчесності поточного року (інформована згода, конфіденційність).

Завдання 5. Етична експертиза емпіричного методу

Завдання: Проаналізуйте етичність методу «керованого стресу» (створення штучного дефіциту часу під час тестування).

- **Сформулюйте** 3 аргументи «за» та 3 «проти» з погляду Етичного кодексу психолога.
- Запропонуйте процедуру «дебрифінгу» (пояснення справжньої мети після завершення) для учасників такого дослідження.

Семінарське заняття № 4

Тема: Теоретичні методи наукового дослідження

План

1. Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження.
2. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.
3. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання.
4. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.
5. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

Завдання 1.

Опрацювавши рекомендовану літературу, підготувати виступи з презентацією відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Академічна доброчесність та методологія письма : онлайн-курс / Платформа Prometheus. 2025.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 480 с.
3. Іваненко П. Р. Класифікація та характеристика теоретичних методів у сучасній гуманітаристичі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2024. № 12. С. 45–52.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та доповн. Київ : Кондор, 2024. 206 с.

5. Методи наукових досліджень : курс лекцій [Електронний ресурс] / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. 2024. URL: www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 14.01.2026).

6. Методологія сучасного наукового дослідження : монографія / за заг. ред. проф. В. П. Коваленка. Львів : Новий Світ-2000, 2024. 312 с.

7. Петренко О. С. Роль абстрагування та моделювання як базових методів теоретичного аналізу. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. Вип. 3 (31). С. 112–124.

8. Сидоренко В. М. Специфіка використання аксіоматичного методу в сучасних міждисциплінарних дослідженнях. *Філософія та методологія науки*. 2025. Т. 10, № 1. С. 89–97.

9. Система методів наукового пізнання в умовах цифровізації : кол. монографія / відп. ред. О. М. Грабенко. Харків : Фоліо, 2025. 288 с.

10. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Слово, 2025. 240 с.

Практичні завдання.

Рівень 1: Робота з поняттями (Аналіз та класифікація)

Завдання 1. «Метод — мета — інструмент»

Завдання. Завдання таблицю для обраної вами наукової теми (наприклад, «Вплив штучного інтелекту на освіту») за такими напрямками:

- Аналіз: Розкладіть об'єкт дослідження на 3-5 складових частин.
- Синтез: Сформулюйте цілісне визначення об'єкта, об'єднавши виокремлені частини.
- Порівняння: Знайдіть 2 спільні та 2 відмінні риси вашого об'єкта з аналогічним об'єктом в іншій галузі.

Завдання 2. «Класифікатор»

Завдання. Завдання застосування методів індукції (від часткового до загального) та дедукції (від загального до часткового) у вашій спеціальності. Складіть по одному логічному ланцюжку для кожного методу.

Рівень 2: Творче застосування (Абстрагування та моделювання)

Завдання 3. «Метод ідеалізації»

Завдання. Завдання досліджуваного вами процесу чи явища (наприклад, «ідеальна психологічна консультація», «ідеальний ринок послуг»).

- Якими несуттєвими властивостями ви знехтували?
- Які ключові параметри залишили для аналізу?

Завдання 4. «Концептуальне моделювання»

Побудуйте графічну модель (схему/майнд-карту) теоретичних зв'язків вашої теми дослідження. Використовуйте сервіс MindMeister або Canva, щоб візуалізувати ієрархію понять та методи їх вивчення.

Рівень 3: Критичне мислення (Формалізація та аксіоматика)

Завдання 5. «Критика джерел»

Виберіть наукову статтю за 2022-2026 роки зі списку літератури, запропонованого раніше (наприклад, через Google Scholar).

- **Випишіть**, які саме теоретичні методи зазначає автор у вступі.
- **Перевірте**, чи дійсно ці методи використані в основній частині тексту (наведіть цитати як докази).

Завдання 6. «Гіпотеза та перевірка»

Сформулюйте наукову гіпотезу щодо актуальної проблеми поточного року (наприклад, у сфері психології). **Опишіть** шлях її теоретичного обґрунтування, використовуючи метод сходження від абстрактного до конкретного.

Рівень 4: Кейс-стаді (Для групової роботи)

Завдання 7. «Методологічний конструктор»

Уявіть, що ви проводите міждисциплінарне дослідження на стику екології та економіки.

1. **Визначте** 3 основні аксіоми, на яких базуватиметься ваше дослідження.
2. **Обґрунтуйте** доцільність використання **історико-логічного методу** для аналізу цієї проблеми.
3. **Сформулюйте** очікуваний теоретичний результат

Семінарське заняття № 5

Тема: Зміст та складові науково-дослідного процесу

План

1. Стадії науково-дослідного процесу. Схеми науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми.
2. Критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.
3. Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напряму дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет

дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.

4. Організація науково-дослідних робіт. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації. Основні завдання НОП. Елементи НОП. Нормування праці науковців.

Завдання 1.

Опрацювавши рекомендовану літературу, підготувати виступи з презентацією відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Азарова А. О. Методологія і організація наукових досліджень : конспект лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2024. 115 с.
2. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : підручник / за ред. С. М. Лаптева. Київ : ІППІ, 2025. 412 с.
3. Пушкар О. І., Гордєєв А. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. 218 с.
4. Сидоренко В. К., Сидоренко Н. В. Методологія і методи наукових досліджень : підручник. Біла Церква : БІНПО, 2025. 340 с.

Практичні завдання

Рівень 1: Проєктування підготовчого етапу

Завдання 1. «Паспорт наукового дослідження»

Оберіть актуальну наукову проблему. **Сформулюйте** для неї:

1. Об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію).
2. Предмет дослідження (конкретні властивості та аспекти об'єкта, що вивчаються).
3. Мету (очікуваний кінцевий результат).
4. Завдання (3–4 кроки, що відображають логіку процесу: від вивчення теорії до практичних рекомендацій).

Завдання 2. «Формулювання гіпотези»

На основі обраної теми **розробіть** «робочу гіпотезу» за формулою: *«Якщо [виконати певну дію], то [отримаємо такий результат], оскільки [теоретичне обґрунтування]»*.

Рівень 2: Організація та логіка процесу

Завдання 3. «Побудова логічної схеми дослідження»

Складіть календарний план-графік реалізації наукового проєкту на 1 рік, розподіливши етапи:

- *Підготовчий* (робота з джерелами, розробка програми).
- *Дослідний* (збір даних, експеримент).
- *Обробка та аналіз* (систематизація результатів).
- *Оформлювальний* (написання звіту/статті, підготовка до захисту).

Завдання 4. «Карта літературного пошуку»

Використовуючи наукометричні бази (наприклад, Google Scholar або Open Ukraine Citation Index), **знайдіть 5 джерел** за 2022–2026 роки до вашої теми. **Оформіть** бібліографічний список згідно з ДСТУ 8302:2015.

Рівень 3: Аналітична робота та апробація

Завдання 5. «Кейс: Етика та доброчесність»

Уявіть, що на етапі збору даних ви виявили результати, які повністю спростовують вашу початкову гіпотезу. **Опишіть** ваші подальші дії як доброчесного дослідника. Чи припустимо «коригувати» дані під гіпотезу? Обґрунтуйте відповідь, спираючись на Кодекс академічної доброчесності.

Завдання 6. «Тези виступу»

Підготуйте план-проспект наукової доповіді (на 2 хвилини) для конференції, де ви маєте презентувати лише проміжний етап вашого дослідження. Акцентуйте увагу на новизні отриманих даних.

Рівень 4: Цифрові інструменти (Інноваційний рівень)

Завдання 7. «AI у науковому процесі»

Використайте інструменти штучного інтелекту (наприклад, Perplexity або Elicit) для автоматизованого пошуку літератури за темою.

- **Порівняйте результати** автоматичного пошуку з результатами ручного пошуку (Завдання 4).
- **Зробіть висновок** про точність ШІ у роботі з джерелами.

Семінарське заняття № 6

Тема: Форми відображення результатів наукових досліджень

План

1. Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.

2. Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

3. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.

4. Види монографій: наукові та практичні.

Завдання 1.

Опрацювавши рекомендовану літературу, підготувати виступи з презентацією відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Білоусова Т. П. Культура наукової мови та оформлення результатів досліджень : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2024. 192 с.

2. Василенко Л. М. Цифрові форми представлення наукових результатів: від препринтів до інтерактивних статей. *Наука та інновації*. 2024. Т. 20, № 2. С. 15–24.

3. Добросесність у навчанні : збірник студентських та учнівських есе / уклад.: Л. Пшенична, О. Семенов, Н. Пономаренко, Суми, 2024. 98 с.

4. Коновалов П. П. Документування результатів наукової діяльності : підручник. Львів : Новий Світ-2000, 2024. 256 с.

5. Марченко О. В. Академічний постер як форма візуалізації результатів наукового дослідження. *Молодий вчений*. 2025. № 3 (115). С. 42–47.

6. Методологія та організація наукових досліджень: підручник / за заг. ред. О. І. Пушкаря. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. 218 с.

7. Національний репозитарій академічних текстів: [Електронний ресурс]. 2025. URL: nrat.ukrintei.ua (дата звернення: 14.11.2025).

8. Правила оформлення результатів наукових досліджень у фахових виданнях: інструктивні матеріали / упоряд. Н. М. Савченко. Дніпро : ДНУ, 2025. 28 с.

9. Рекомендації щодо підготовки наукових публікацій до міжнародних баз Scopus та Web of Science [Електронний ресурс]. 2024. URL: dntb.gov.ua (дата звернення: 10.11.2025).

Практичні завдання

Рівень 1: Опанування письмових жанрів

Завдання 1. «Анатомія наукової статті»

Знайдіть у базі наукових фахових видань України або Google Scholar статтю за вашим профілем за останні 5 років. **Виділіть** в ній обов'язкові структурні елементи за стандартом IMRAD:

- I (Introduction): Вступ та постановка проблеми.
- M (Methods): Опис методів і методик дослідження.
- R (Results): Опис отриманих результатів.

- A (And): Сполучний елемент.
- D (Discussion): Обговорення та висновки.

Завдання 2. «Мистецтво тез»

На основі невеликого тексту (або вашої курсової роботи) **підготуйте тези доповіді для конференції.**

- Обсяг: до 2 сторінок.
- Вимога: чітка структура (актуальність, мета, методи/методики, основні результати, висновок).

Рівень 2: Візуалізація та графічне відображення

Завдання 3. «Академічний постер»

Створіть макет наукового постера (плаката) для віртуальної конференції за допомогою Canva або Piktochart.

- Обов'язкові елементи: QR-код на повний текст дослідження, графіки/діаграми, мінімум тексту (не більше 300 слів), контактна інформація автора.

Рівень 3: Цифрова ідентифікація та апробація

Завдання 5. «Цифровий слід вченого»

Зареєструйте або оновіть свій науковий профіль у системі ORCID.

- Додайте інформацію про освіту та сферу наукових інтересів.
- Знайдіть та додайте 3 публікації колег за останні 5 років, що стосуються вашої теми, у розділ «Works» (якщо ви вже маєте власні — додайте свої).

Завдання 6. «Анотування англійською (Summary)»

Напишіть реферат (анотацію) до своєї наукової роботи англійською мовою (150–200 слів).

- **Вимога:** обов'язково вкажіть 5–7 ключових слів (Keywords). Перевірте правильність вживання наукової термінології за допомогою DeepL Write або Grammarly.

Рівень 4: Креативна апробація

Завдання 7. «Elevator Pitch (Наука за 60 секунд)»

Запишіть коротке відео (або підготуйте текст виступу), де ви за 1 хвилину пояснюєте результати вашого дослідження людині, яка не є фахівцем у вашій галузі.

- Це тренує навичку наукової популярної комунікації — однієї з важливих форм відображення результатів у поточному році.

Семінарське заняття № 7

Академічна доброчесність та принципи дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі

План

1. Поняття та види порушень принципу академічної доброчесності.
2. Академічна відповідальність.
3. Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП.
4. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Опрацювавши рекомендовану літературу, підготувати виступи з презентацією відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів [Електронний ресурс] / Платформа Prometheus. 2025. (дата звернення: 14.11.2025).
2. Артеменко О. В., Кузнецова І. В. Академічна етика та доброчесність в освіті : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2025. 180 с.
3. Бондаренко В. В. Використання штучного інтелекту в освіті: нові виклики для академічної доброчесності у 2024-2025 роках. *Інформаційні технології в освіті*. 2024. № 4 (58). С. 22–35.
4. Коваль О. П. Принципи академічної доброчесності як основа якості вищої освіти. *Вища школа*. 2024. № 2. С. 12–19.
5. Кодекс академічної доброчесності Національного університету водного господарства та природокористування : (нова редакція) / затв. Вченою радою НУВГП, протокол від 27.06.2024 р. № 6. Рівне : НУВГП, 2024. 18 с. URL: nuwm.edu.ua.
6. Кодекс академічної доброчесності у закладах вищої освіти : методичні рекомендації / МОН України. Київ, 2024. 42 с.
7. Методологія наукових досліджень та академічне письмо : підручник / за заг. ред. С. М. Лаптева. Київ : ІППІ, 2025. 412 с.
8. Положення про Комісію з питань академічної доброчесності та етики НУВГП / Національний університет водного господарства та природокористування. Рівне, 2024. 12 с.
9. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науковій діяльності здобувачів вищої освіти і працівників НУВГП : затв. наказом ректора від 30.08.2024 р. № 00452. Рівне : НУВГП, 2024. 24 с.

10. Про академічну доброчесність: Закон України (проект від 2024 р., оновлено станом на 2025 р.). Текст на офіційному сайті Верховної Ради України.

11. Рекомендації НАЗЯВО щодо дотримання академічної доброчесності [Електронний ресурс] / Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. 2024. URL: naqa.gov.ua (дата звернення: 14.11.2025).

12. Сидоренко М. О. Запобігання плагіату та академічному шахрайству: міжнародний досвід та українські реалії. *Вісник НАЗЯВО*. 2025. Вип. 1 (10). С. 45–53.

13. Шліхта Н. В. Культура академічної доброчесності: теорія та практика : навч. посіб. 2-ге вид., доповн. Київ : НаУКМА, 2024. 156 с.

6. Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Основні види наукових досліджень. Ефективність наукових досліджень.	4	2
2.	Методологія наукового дослідження в психології. Конкретно наукова методологія.	8	4
3.	Емпіричні методи наукового дослідження.	8	6
4.	Теоретичні методи наукового дослідження.	8	8
5.	Організація науково-дослідних робіт.	8	10
6.	Форми відображення результатів наукових досліджень. Винахідницька діяльність.	8	12
7.	Відгук опонента та відгук на автореферат дисертації.	8	14
8.	Наукова інформація та її джерела. Робота із джерелами інформації.	8	16
Разом		58	82

7.Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання звіту за темами, вказаними в таблиці.

Пропонуємо на вибір форми звіту про СР з дисципліни «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності в галузі психології»:

1. Письмові аналітичні форми

- Реферативний огляд першоджерел: Аналіз 3-5 класичних або сучасних праць психологів за останні 5 років з обов'язковим оформленням бібліографії за ДСТУ 8302:2015.

- Порівняльна таблиця методів: Звіт у формі таблиці, де порівнюються теоретичні та емпіричні методи (наприклад, контент-аналіз vs спостереження).

- Анотований список літератури: Звіт, де до кожного джерела додається короткий анотація (до 100 слів) про його цінність для обраної психологічної теми.

2. Практико-орієнтовані форми (Проекти)

- Проект дизайну психологічного дослідження: Звіт, що містить обґрунтування теми, об'єкт, предмет, гіпотезу та перелік методів, які будуть використані.

- Звіт про перевірку тексту на плагіат: Результат самоперевірки власного есе через систему StrikePlagiarism або Unicheck, що використовується в НУВГП, з коротким поясненням причин високої схожості (якщо вона є) та шляхів її усунення.

- Декларація про використання ШІ: Письмовий звіт, у якому студент описує, як саме він використовував чат-боти (наприклад, для структурування тексту) і як забезпечив перевірку фактів (Fact-checking).

3. Візуальні та цифрові форми

- Інтелект-карта (Mind Map): Візуалізація структури науково-дослідного процесу в психології, виконана в XMind або MindMeister.

- Академічний постер: Презентація результатів теоретичного аналізу психологічної проблеми (наприклад, «Психологічна стійкість молоді у роки війни»).

4. Кваліфікаційні форми

- Тези доповіді: Оформлений звіт у вигляді готових тез для участі у студентській конференції (наприклад, щорічні конференції НУВГП).

- Есе на тему етики: Роздуми на тему «Межі етичного експерименту в сучасній психології» з акцентом на Гельсінську декларацію та Етичний кодекс психолога.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

8. Питання до підсумкового контролю

1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього
2. Наука як система знань. Основні поняття науки. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.
3. Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики.
4. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми.
5. Вимоги до наукових досліджень.
6. Основні види наукових досліджень.
7. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень.
8. Ефективність наукових досліджень.
9. Поняття методології наукових досліджень та її види
10. Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.
11. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.
12. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.
13. Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.
14. Емпіричні методи наукового дослідження
15. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження.
16. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила.
17. Надійність. Репрезентативність.
18. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження.
19. Передбачуваність.
20. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження.
21. Етапи проведення спостереження.
22. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка.
23. Метод вимірювання.
24. Принцип вимірювання.
25. Вимірювальна інформація.
26. Види вимірювальних величин.
27. Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.

28. Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту.

29. Етапи проведення експерименту.

30. Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.

31. Сутність гіпотези, її особливості.

32. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться.

33. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

34. Теоретичні методи наукового дослідження

35. Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження.

36. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.

37. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання.

38. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.

39. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.

40. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

41. Зміст та складові науково-дослідного процесу

42. Стадії науково-дослідного процесу. Схема науково-дослідного процесу.

43. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів.

44. Процедура вибору наукової проблеми. Критерії вибору теми.

45. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.

46. Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження.

47. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження.

48. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи.

49. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.

50. Організація науково-дослідних робіт. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації.

51. Основні завдання НОП. Елементи НОП.

52. Нормування праці науковців.

53. Форми відображення результатів наукових досліджень

54. Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.

55. Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання.

56. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

57. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.

58. Види монографій: наукові та практичні.

59. Форми висвітлення наукових досліджень

60. Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.

61. Форми висвітлення наукових досліджень

62. Винахідницька діяльність.

63. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття.

64. Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.

65. Поняття та види порушень принципу академічної доброчесності.

66. Академічна відповідальність.

67. Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП.

68. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

9.Рекомендована література

Основна література

1. Академічна доброчесність : навчально-методичний посібник / упоряд.: Р.Є. Еннан, С.В. Мазуренко. Одеса, 2022. 48 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.27677>

2. Важинський С. Е., Щербак Т. І.Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 260 с.

3. Вовк М., Семеног С. Академічна культура дослідника : посібник. К. : НАПН України, 2025. 180 с.
4. Конопельник О. І., Фтомин Н. Є. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Я. М. Чорнодольського. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. 200 с.
5. Корнієнко І. А., Кузьменко Ю. В. Основи наукових досліджень та академічна доброчесність : навч.-метод. посібник. Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2025. 150 с.
6. Лазарева О. В., Ступень О. І. Методологія наукових досліджень за фахом та основи академічної доброчесності : навч. посіб. у схемах та табл. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. 100 с. ISBN 978-966-336-460-5
7. Сидоренко С. В. Методологія та методи наукових досліджень : підручник. Біла Церква : БІНПО, 2025. 210 с.
8. Сисоева С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.

Допоміжна література

1. Доброчесність у навчанні: збірник студентських та учнівських есе / уклад.: Л. Пшенична, О. Семеног, Н. Пономаренко. Суми, 2024. 98 с.
2. Кочубей А. В., Сокаль В. А., Якубовська С. С. Соціально-психологічний супровід здобувачів вищої освіти в умовах війни засобами арт-терапії. *Rehabilitation & Recreation* : науковий журнал. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Том 18, No 1. С. 104–118.
3. Кочубей А. В., Сокаль В. А., Якубовська С. С. Формування психологічної готовності студентського культурно-освітнього середовища закладу вищої освіти до інклюзії. *Нова педагогічна думка*. № 2 (102) 2025. С. 82–88. ISSN 2520-6427 DOI: 10.37026/2520-6427
4. Олексін Ю. П., Кочубей А. В., Сокаль В. А., Шевчук Т. Є., Якубовська С. С. Методологічні засади змішаного навчання. UDC 001.1 The 6th International scientific and practical conference “*Science and technology: problems, prospects and innovations*” (March 16-18, 2023) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2023. 417 p. С. 273–281. ISBN 978-4-9783419-1-4
5. Олексін Ю. П., Кочубей А. В., Сокаль В. А., Шевчук Т. Є., Якубовська С. С. Історичні виміри студентоцентрованого навчання. UDC 001.1 The 7th International scientific and practical conference “*Progressive research in the modern world*” (March 29-31, 2023) BoScience Publisher, Boston, USA. 2023. 560 p. С. 299–307. ISBN 978-1-73981-125-9
6. Олексін Ю. П., Кочубей А. В., Якубовська С. С. Духовні цінності як психологічна підтримка студентів-учасників бойових дій в кризових умовах. X Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання, (м. Київ, 20-22 травня 2021 р.).

10. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, вул. О. Борисенка, 6). URL: <http://libr.rv.ua>
3. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://osvita.ua/>
4. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
5. Психологічний сайт http URL: <http://psy.piter.com/>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: [http://www.cbc.rv.ua /](http://www.cbc.rv.ua/)
7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/053-Psykholohiya-bakalavr.28.07-1.pdf>